

Demokratisektionen
Malin Svanberg

Kulturdepartementet
10333 STOCKHOLM

Rätt mottagare - Granskning och integritet (SOU 2021:99)

Sammanfattning

Sveriges Kommuner och Regioner, SKR, har beretts tillfälle att yttra sig över delbetänkandet ”Rätt mottagare – Granskning och integritet”(SOU 2021:99). Delbetänkandet omfattar förslag för såväl den statliga som den kommunala och regionala bidragsgivningen. Kansliets förslag till remissvar beskriver kort förslaget om inrättandet av en stödfunktion hos Center mot våldsbejakande extremism (CVE) med uppgift att bistå med samråd vid en fördjupad granskning av bidragssökande organisation eller annan offentlig finansierad verksamhet för att säkerställa de når upp till uppsatta demokrativillkor. Remissvaret behandlar också ett antal synpunkter på de förslag till ändringar i offentlighets- och sekretesslagen som föreslås i betänkandet samt förslag om lag om viss personuppgiftsbehandling. Betänkandet tar också sikte på att en sådan stödfunktion ska kunna ge yttrandet över organisationers kopplingar till extremism när en ägar- och ledningsprövning ska göras.

Bakgrund

SKR delar delbetänkandes problemformulering när det gäller att allmänna medel endast ska gå till verksamheter som är förenliga med samhällets grundläggande värderingar såsom de anges i regeringsformen och i de internationella konventionerna om mänskliga rättigheter. SKR anser dock att utredningen inte har analyserat och tydliggjort konsekvenserna av förslaget till sekretessgenombrott mellan CVE och utlämnande myndigheter, och som ska möjliggöra uppdraget att lämna uppgifter till kommuner och regioner om enskilda personer eller organisationer.

Vad det gäller att mer detaljerade uppgifter ska delas vid en ägar- och ledningsprövning anser SKR dock att det kan utgöra en del av den processen då det omfattar verksamhet som är juridiskt reglerad för utförare i välfärden, men att det bör samordnas med andra myndigheter som också bistår vid ägar- och ledningsprövningar för att inte öka antalet instanser som ska ge utlåtanden. Utredningen föreslår också att Center mot våldsbejakande extremism ska bli en egen myndighet.

- SKR har sedan tidigare ställt sig positiv till förslaget om demokrativillkor i den statliga bidragsgivningen.
- SKR anser dock fortsatt att det är viktigt att kommuner och regioner utformar demokrativillkor utifrån lokala förutsättningar, och att uppföljning av detta också fortsatt bör utformas lokalt och regionalt och inte omfattas av en statlig normering på området.

- SKR saknar också en analys av vilken typ av brott eller misstanke om brott som kan komma att behandlas som en riskfaktor i ett yttrande till mottagande myndighet, och hur bedömningen av dessa brott skall ske samt hur det i förlängningen kan påverka enskilda organisationers möjligheter att söka bidrag

Utökad behandling av personuppgifter till följd av förslaget om fördjupad granskning

Med anledning av förslaget om en stödfunktion för fördjupad granskning av organisationer så föreslås i betänkandet en ny lag om viss personuppgiftsbehandling vid CVE samt en ny lag om ändring i offentlighets och sekretesslagen. Detta för att CVE bland annat ska kunna ta emot sekretesskyddade uppgifter om enskilda personer från exempelvis Säkerhetspolisen. Dessa personuppgifter kan sedan utgör en del i en fördjupad granskning som sedan delas i ett yttrande till den myndighet som begärt hjälp med detta. SKR menar dock att om det hos myndigheter såsom polis eller säkerhetspolis finns information om individer eller organisationer som pekar på att de utgör ett hot mot demokratin så bör denna information delas direkt med de berörda beslutsorganen som hanterar föreningsbidrag. SKR menar vidare att sådan information inte behöver delas med tredje part, CVE, då dessa enligt förslaget inte skriver någon rekommendation till beslut åt beslutsorganen.

SKR anser att utredningen inte klargör konsekvenserna av att information och personuppgifter som hanteras med sekretess hos utlämnade myndigheter till CVE, samt hos CVE, i praktiken kan bli öppen information då inga förslag presenterats för vilken sekretess som bör råda hos den myndighet som bett om en fördjupad granskning. SKR noterar också att det inte heller gjorts någon analys av avsaknaden av sekretess hos mottagande myndighet eller beslutsorgan där man problematiserar vad detta kan innebära för enskilda individer. SKR anser därför att ytterligare utredning behöver ske med analys och konsekvensbeskrivning av förslaget för hur kommuner och regioner ska behandla känsliga personuppgifter som överlämnas om individer eller organisationer. Om sådan information ska kunna delas med kommunala och regionala myndigheter bör den också åtföljas med en sekretessbestämmelse och att man tar höjd för att den konstrueras på ett sådant vis att hänsyn tas till att det kan komma att vara känsliga personuppgifter som delas med den ansökande organisationen om de begär partsinsyn vid eventuella avslag på bidragsansökan.

SKR menar också att CVE inte bör bli en egen myndighet utan tycker att dess organisatoriska hemvist hos Brottsförebyggande rådet känns relevant och funktionell för frågan om arbetet mot våldsbejakande extremism. Det är viktigt att frågorna hålls samman på en myndighet och inte sprids på flera som kommuner och regioner ska behöva förhålla sig till.

Förbundets ställningstagande

- SKR anser att det är fortsatt viktigt att allmänna medel endast ska gå till verksamheter som är förenliga med samhällets grundläggande värderingar såsom de anges i regeringsformen och i de internationella konventionerna om mänskliga rättigheter.
- SKR ställer sig positiv till att det inrättas en stödfunktion som ska kunna bistå beslutsorgan med fördjupade granskningar av bidragssökande civilsamhällesorganisationer när det gäller att uppfylla uppsatta demokrativillkor. SKR anser dock att om det hos myndigheter såsom polis eller säkerhetspolis finns information om individer eller organisationer så bör denna information delas direkt med de berörda beslutsorganen som hanterar föreningsbidrag och inte gå över en tredje part som CVE. SKR anser att ytterligare utredning behöver ske innan en stödfunktionen inrättas med analys och konsekvensbeskrivning av hur information som gäller känsliga personuppgifter ska hanteras och hur en sekretessbestämmelse kan utformas som bör gälla hos mottagande kommunal eller regional myndighet.
- SKR anser att det är bra att fördjupande granskningar även avseende extremism görs vid ägar- och ledningsprövning men att informationsinhämtning för alla aspekter vid dessa prövningar behöver samordnas på statlig nivå och inte fördelas på flera olika myndigheter.
- SKR anser inte att Center våldsbejakande extremism skall bli en egen myndighet utan fortsatt bör vara inrymt under Brottsförebyggande rådet så att frågorna hålls samman inom en myndighet.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Knappe
Ordförande